

Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

ROZDZIAŁ 1

Zasady ogólne

Art. 1.

1. Wybory posłów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej są powszechne, bezpośrednie, równe, proporcjonalne oraz przeprowadzane w głosowaniu tajnym.
 - 1) Powszechne – wszyscy obywatele, niezależnie od narodowości, religii, przynależności partyjnej czy innych cech mają takie samo prawo wziąć udział w wyborach. Ograniczenia tej zasady podano w art.8 i art. 9 .
 - 2) Bezpośrednie – obywatel sam decyduje o przeznaczeniu swojego głosu. Nie jest dopuszczalne przekazywanie głosu oddanego na jednego kandydata innemu kandydatowi.
 - 3) Równe – każdy obywatel, według procedury ujętej w niniejszej ustawie, ma w swoim okręgu wyborczym takie same prawo zaproponować kandydata na posła, osobiście kandydować, i głosować na wybranego przez siebie kandydata.
 - 4) Proporcjonalne – każdy mandat poselski przypada na tę samą, w przybliżeniu, liczbę wyborców *zarejestrowanych w jednomandatowym okręgu wyborczym*
 - 5) Tajne – decyzja wyborcza obywatela podejmowana akcie głosowania ma charakter dyskretny i znany tylko jemu. Jakiegokolwiek próby kontrolowania lub sprawdzania tej decyzji w trakcie aktu głosowania są zakazane.
2. Dniem wyborów jest dzień przypadający w ciągu miesiąca poprzedzającego upływ kadencji Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej lub - w razie rozwiązania Sejmu - dzień przypadający nie wcześniej niż 3 miesiące i nie później niż 4 miesiące od dnia rozwiązania Sejmu.

Art. 2.

Do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej wyborcy wybierają jednego posła w każdym jednomandatowym okręgu wyborczym (zwanym dalej okręgiem wyborczym), z pośród zarejestrowanych wcześniej kandydatów. Posłem zostaje kandydat, który uzyskał najwięcej ważnie oddanych głosów poparcia w swoim okręgu wyborczym.

1. Liczba okręgów wyborczych równa się liczbie mandatów sejmowych.
2. Obszar okręgu wyborczego ustala się w oparciu o średnią liczbę wyborców okręgu, którą jest liczba wynikająca z podzielenia liczby wyborców w Polsce przez liczbę mandatów sejmowych.
3. Okręg wyborczy obejmuje powiat, dzielnicę miasta, gminę, lub zwartą terytorialnie grupę gmin i osiedli o liczebności nie mniejszej niż osiemdziesiąt procent i nie większej niż sto dwadzieścia procent średniej liczby wyborców.

Art. 3. (d. Art. 8.)

Każdy wyborca ma jeden głos.

Art. 4. (d. Art. 9.)

Kadencja Sejmu trwa cztery lata od dnia wyborów.

Art. 5. (d. Art. 10.)

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej zarządza wybory i wyznacza ich datę zgodnie z art. 1 ust. 2. Zarządzenie Prezydenta podaje się do publicznej wiadomości i ogłasza w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej najpóźniej w 5 dniu od dnia zarządzenia wyborów.
2. W zarządzeniu, o którym mowa w ust. 1, Prezydent po zasięgnięciu opinii Państwowej Komisji Wyborczej określa dni, w których upływają terminy wykonania czynności wyborczych przewidzianych w ustawie (kalendarz wyborczy).

Art. 6. (d. Art. 11.)

1. W razie rozwiązania Sejmu przez Prezydenta lub mocą uchwały Sejmu, Prezydent najpóźniej w 5 dniu od dnia ogłoszenia postanowienia o rozwiązaniu Sejmu zarządza wybory do Sejmu i wyznacza ich datę zgodnie z art. 1 ust. 2. Zarządzenie Prezydenta podaje się do publicznej wiadomości i ogłasza w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej najpóźniej w 5 dniu od dnia zarządzenia wyborów.
2. Przepis art. 5 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

ROZDZIAŁ 2

Prawa wyborcze obywateli

Art. 7. (d. Art.12)

Prawo wybierania mają osoby posiadające obywatelstwo polskie, które w dniu wyborów mają ukończone 18 lat (czynne prawo wyborcze).

Art.8. (d. Art.13)

Nie mają prawa wybierania osoby:

- 1) pozbawione praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądu,
- 2) pozbawione praw wyborczych orzeczeniem Trybunału Stanu,
- 3) ubezwłasnowolnione całkowicie lub częściowo prawomocnym orzeczeniem sądu z powodu choroby psychicznej lub niedorozwoju umysłowego.

Art. 9. (d. Art.14)

1. Wybrany do Sejmu może być obywatel polski, któremu przysługuje prawo wybierania, jeżeli w dniu wyborów ma ukończone 21 lat i **jest rezydentem Rzeczypospolitej Polskiej co najmniej od 5 lat** (bierne prawo wyborcze).
2. **Nie może być wybranym do Sejmu obywatel, który**
 - 1) **skazany został prawomocnym wyrokiem za przestępstwo z winy umyślnej,**
 - 2) **ogłosił upadłość firmy i zawiesił spłacanie długów,**
 - 3) **podlega w chwili ogłoszenia wyborów prokuratorskiemu śledztwu jako podejrzany o popełnienie przestępstwa.**

ROZDZIAŁ 3

Rejestr i spis wyborców

Art. 10. (d. Art.15)

1. Gmina prowadzi, jako zadanie zlecone, stały rejestr wyborców.
2. Rejestr wyborców służy do sporządzania spisów wyborców dla wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, dla wyborów do Sejmu i do Senatu oraz do rad gmin i powiatów, a także do sporządzania spisów osób uprawnionych do udziału w referendum ogólnokrajowym oraz lokalnym.
3. Rejestr wyborców udostępniany jest do wglądu w urzędzie gminy.
4. Wzór rejestru, sposób jego prowadzenia, aktualizacji i udostępniania określa Państwowa Komisja Wyborcza po porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych.

Art. 11. (d. Art.16)

1. Rejestr wyborców obejmuje osoby, którym przysługuje prawo wybierania, stale zamieszkałe na obszarze gminy.
2. W rejestrze wymienia się nazwisko i imiona, imię ojca, datę urodzenia i adres zamieszkania wyborcy.
3. Wyborcy zameldowani na obszarze gminy na pobyt stały wpisywani są do rejestru z urzędu.
4. Wyborcy stale zamieszkali na obszarze gminy, bez zameldowania na pobyt stały, wpisywani są do rejestru, jeżeli złożą w tej sprawie w urzędzie gminy pisemny wniosek zawierający dane, o których mowa w ust. 2, wraz ze wskazaniem adresu zameldowania na pobyt stały poza obszarem gminy.
5. Decyzję o wpisaniu lub odmowie wpisania do rejestru osoby, o której mowa w ust. 4, wydaje wójt lub burmistrz (prezydent miasta) w terminie 3 dni od daty wniesienia wniosku, zapewniając niezwłoczne jej doręczenie wnioskodawcy.
6. O wpisaniu wyborcy do rejestru zawiadamia się urząd gminy właściwy ze względu na miejsce zameldowania wnioskodawcy na pobyt stały, w celu skreślenia go z rejestru wyborców.
7. Od decyzji w sprawie odmowy wpisania do rejestru wyborcy przysługuje prawo wniesienia skargi do właściwego sądu rejonowego. Przepisy art. 14 stosuje się odpowiednio.

Art. 12. (d. Art.17)

Osoby pozbawione prawa wybierania skreśla się z rejestru wyborców na podstawie zawiadomień sądów lub Trybunału Stanu, przekazywanych w trybie określonym przez Ministra Sprawiedliwości po porozumieniu z Państwową Komisją Wyborczą.

Art. 13. (d. Art.18)

1. Każdy może wnieść do urzędu gminy reklamację na nieprawidłowości w rejestrze wyborców, a w szczególności w sprawie:
 - 1) pominięcia wyborcy w rejestrze,
 - 2) wpisania do rejestru osoby, która nie ma prawa wybierania,
 - 3) niewłaściwych danych o osobach wpisanych do rejestru,
 - 4) objęcia rejestrem osoby, która nie zamieszkuje stale na obszarze gminy.
2. Wójt lub burmistrz (prezydent miasta) obowiązany jest rozpatrzyć reklamację w terminie 3 dni od daty jej wniesienia i wydać decyzję w sprawie.
3. Decyzję, wraz z uzasadnieniem, doręcza się niezwłocznie wnoszącemu reklamację, a gdy dotyczy ona innych osób - również tym osobom.

Art. 14. (d. Art. 19)

1. Na decyzję nie uwzględniającą reklamacji lub powodującą skreślenie z rejestru wyborców wnoszący reklamację bądź osoba skreślona z rejestru może wnieść, w terminie 3 dni od daty doręczenia decyzji, skargę za pośrednictwem wójta lub burmistrza (prezydenta miasta) do właściwego miejscowo sądu rejonowego. Wójt lub burmistrz (prezydent miasta) przesyła sądowi niezwłocznie skargę wraz z decyzją i aktami sprawy. Wójt lub burmistrz (prezydent miasta) może też niezwłocznie zmienić lub uchylić swoją decyzję, jeśli uzna skargę w całości za słuszną.
2. Sąd rozpoznaje skargę w postępowaniu nieprocesowym, w składzie jednego sędziego, w terminie 3 dni do daty jej wniesienia. Odpis postanowienia sądu doręcza się osobie, która wniosła skargę, oraz wójtowi lub burmistrzowi (prezydentowi miasta). Od postanowienia sądu nie przysługuje środek prawny.

Art. 15. (d. Art.20)

1. Osoby, którym **zgodnie z rejestrem wyborców** przysługuje prawo wybierania, wpisywane są do spisu wyborców.
2. Wyborca może być wpisany tylko do jednego spisu.

Art. 16. (d. Art.21)

1. Spis wyborców sporządza się w urzędzie gminy **według stanu** na 14 dni przed dniem wyborów.
2. Spis sporządza się w 2 egzemplarzach oddzielnie dla każdego obwodu głosowania, według miejsca zamieszkania wyborców.
3. W spisie wymienia się dane, o których mowa w art. **11** ust. 2.

Art. 17. (d. Art.22)

1. Wyborca przebywający czasowo na obszarze gminy na okres obejmujący dzień wyborów jest dopisywany do spisu wyborców na własny wniosek, wniesiony najpóźniej w 10 dniu przed dniem wyborów.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do wyborcy nigdzie nie zamieszkałego, przebywającego na obszarze gminy.

Art. 18. (d. Art.23)

1. Żołnierze odbywający zasadniczą lub okresową służbę wojskową oraz pełniący służbę w charakterze kandydatów na żołnierzy zawodowych lub odbywający ćwiczenia i przeszkolenie wojskowe, a także junacy odbywający zasadniczą służbę w obronie cywilnej poza miejscem stałego zamieszkania, są dopisywani na swój wniosek do wybranego przez nich spisu wyborców, sporządzonego dla miejscowości, w której odbywają służbę. Wniosek składa się między 21 a 14 dniem przed dniem wyborów.
2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do policjantów z jednostek skoszarowanych.
3. Dowódcy jednostek wojskowych, komendanci oddziałów obrony cywilnej i dowódcy jednostek policyjnych są obowiązani zapewnić żołnierzom, junakom i policjantom wykonanie uprawnień wynikających z przepisu ust. 1.
4. Minister Obrony Narodowej oraz Minister Spraw Wewnętrznych, po porozumieniu z Państwową Komisją Wyborczą, określają sposób realizacji obowiązków dowódców, o których mowa w ust. 3.

Art. 19. (d. art.24)

1. Spis wyborców w szpitalach, zakładach pomocy społecznej oraz zakładach karnych i aresztach śledczych, a także w oddziałach zewnętrznych tych zakładów i aresztów sporządza się na podstawie wykazów osób, które będą w nich przebywać w dniu wyborów.
2. Wykazy osób, o których mowa w ust. 1, kierownicy jednostek przekazują do urzędu gminy najpóźniej w 10 dniu przed dniem wyborów.

Art. 20. (d. art.25)

O dopisaniu do spisu wyborców osób, o których mowa w art. 17 ust. 1, art. 18 i art. 19, zawiadamia się urząd gminy właściwy ze względu na miejsce ich stałego zamieszkania.

Art. 21. (d. Art.26)

1. Wyborca zmieniający miejsce pobytu otrzymuje na swoje żądanie - na podstawie rejestru wyborców, a wyborca dopisany do spisu - na podstawie spisu wyborców, zaświadczenie o prawie do głosowania w miejscu pobytu w dniu wyborów.
2. Urząd gminy skreśla ze spisu osoby, którym wydano zaświadczenie o prawie do głosowania oraz o których otrzymał urzędowe zawiadomienie o dopisaniu do spisu w innym obwodzie głosowania.

Art. 22. (d. Art.27)

1. Spis wyborców jest udostępniany do wglądu w urzędzie gminy.
2. Wójt lub burmistrz (prezydent miasta) powiadamia wyborców, w sposób zwyczajowo przyjęty, o sporządzeniu spisu wyborców oraz o miejscu i czasie jego udostępniania.

Art. 23. (d. art. 28)

Na nieprawidłowości w spisie wyborców mogą być wnoszone reklamacje. Przepisy art. 13 i art. 14 stosuje się odpowiednio z tym, że terminy rozpatrzenia reklamacji i wniesienia skargi do sądu rejonowego wynoszą 2 dni.

Art. 24. (d. Art.29)

Państwowa Komisja Wyborcza określa, po porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, wzór spisu wyborców, sposób jego sporządzania i aktualizowania, wzór zawiadomienia o dopisaniu wyborcy do spisu w innym obwodzie głosowania oraz wzór zaświadczenia o prawie do głosowania.

Art. 25. (d. Art.30)

1. Obywatele polscy przebywający za granicą i posiadający ważne polskie paszporty wpisywani są do spisu wyborców sporządzanego przez właściwego terytorialnie konsula Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Wpisu dokonuje się na podstawie zgłoszenia wniesionego przez zainteresowanego ustnie, pisemnie, telefonicznie, telegraficznie lub telefaxem. Zgłoszenie powinno zawierać nazwisko i imiona, imię ojca, datę urodzenia, miejsce pobytu wyborcy oraz numer ważnego polskiego paszportu, a także miejsce i datę jego wydania. Zgłoszenia można dokonać najpóźniej 3 dnia przed dniem wyborów.
3. Państwowa Komisja Wyborcza, po porozumieniu z Ministrem Spraw Zagranicznych, określa sposób sporządzania i aktualizacji spisu wyborców, o którym mowa w ust. 1.
4. Reklamacje w sprawie spisu wyborców dotyczącego osób, o których mowa w ust. 1, rozpatruje właściwy terytorialnie konsul. Od decyzji konsula w tych sprawach nie przysługuje środek prawny.
5. Do sporządzania spisu wyborców przebywających na polskich statkach morskich przepisy ust. 1-4 stosuje się odpowiednio z tym, że spis sporządza kapitan statku w sposób określony przez Państwową Komisję Wyborczą po porozumieniu z **ministrem właściwym do spraw gospodarki morskiej** .

Art. 26. (d.Art.31)

Spis wyborców przekazuje się w przeddzień wyborów przewodniczącemu obwodowej komisji wyborczej.

Art. 27. (d. Art. 32)

Obwodowa komisja wyborcza dopisuje do spisu wyborców w dniu wyborów:

- 1) osobę przedkładającą zaświadczenie o prawie do głosowania, dołączając zaświadczenie do spisu,
- 2) osobę pominiętą w spisie, jeżeli udokumentuje, iż stale zamieszkuje na terenie obwodu głosowania, a urząd gminy potwierdzi, iż nie otrzymał zawiadomienia o utracie przez nią prawa wybierania,
- 3) obywatela polskiego stale zamieszkującego za granicą, na podstawie ważnego polskiego paszportu, odnotowując numer paszportu w rubryce spisu "uwagi".

ROZDZIAŁ 4

Głosowanie

Art. 28. (d. Art.33)

Głosować można tylko osobiście.

Art. 29. (d. Art.34)

Głosować może tylko wyborca wpisany do spisu wyborców, a także wyborca dopisany do spisu zgodnie z przepisami art. 27.

Art. 30. (d. art.35)

1. Głosowanie odbywa się w lokalu obwodowej komisji wyborczej bez przerwy, między godziną 6.00 a 22.00.
2. Głosowanie w obwodach głosowania za granicą odbywa się między godziną 8.00 a 20.00 czasu miejscowego. Jeżeli głosowanie miało być zakończone w dniu następnym po dniu wyborów w kraju, głosowanie przeprowadza się w dniu poprzedzającym dzień wyborów.

Art. 31. (d. Art.36)

1. Przed rozpoczęciem głosowania obwodowa komisja wyborcza sprawdza **stan techniczny urny**, czy urna jest pusta, po czym zamyka ją i opieczętowuje pieczęcią komisji oraz ustala liczbę otrzymanych kart do głosowania.
2. Od chwili opieczętowania aż do chwili zakończenia głosowania urny otwierać nie wolno.
3. Od chwili rozpoczęcia głosowania aż do jego zakończenia w lokalu wyborczym powinny być obecne co najmniej 3 osoby wchodzące w skład obwodowej komisji wyborczej, przy czym jedną z nich powinien być przewodniczący lub jego zastępca.

Art. 32. (d. Art.37)

1. Przed przystąpieniem do głosowania wyborca okazuje obwodowej komisji wyborczej dokument umożliwiający stwierdzenie jego tożsamości.
2. Wyborca wpisany do spisu wyborców, a nie posiadający dokumentu stwierdzającego jego tożsamość, może się powołać na świadectwo dwóch wiarygodnych osób znanych członkom komisji.
3. Wyborca otrzymuje od komisji kartę do głosowania, potwierdzając jej otrzymanie własnym podpisem w rubryce spisu na to przeznaczonej.
4. Obwodowa komisja wyborcza wydaje karty do głosowania opatrzone dodatkowo jej własną pieczęcią.

Art. 33. (d. Art.38)

Wyborca głosujący za granicą otrzymuje kartę do głosowania wyłącznie po okazaniu obwodowej komisji wyborczej ważnego polskiego paszportu.

Art. 34. (d. Art. 39)

1. Po otrzymaniu karty do głosowania wyborca udaje się do miejsca zapewniającego tajność głosowania, znajdującego się w lokalu wyborczym.
2. **Na karcie do głosowania wyborca stawia znak X w kratce z lewej strony obok nazwiska tego kandydata, którego wybór popiera.**
3. Wyborca wrzuca do urny kartę do głosowania w taki sposób, aby strona zadrukowana nie była widoczna.

Art. 35. (d. Art. 40)

Wyborcy niepełnosprawnemu, na jego prośbę, może pomagać przy głosowaniu inna osoba, z wyłączeniem mężów zaufania.

Art. 36. (d. Art.41)

1. Głosowania przerywać nie wolno. Gdyby wskutek nadzwyczajnych wydarzeń głosowanie było przejściowo uniemożliwione, obwodowa komisja wyborcza może je przerwać, przedłużyć albo odroczyć do dnia następnego. Zarządzenie takie powinno być natychmiast podane do publicznej wiadomości i przesłane okręgowej komisji wyborczej, a także wójtowi lub burmistrzowi (prezydentowi) miasta.
2. W razie przerwania lub odroczenia głosowania komisja zamyka i pieczętuje wlot urny wyborczej i oddaje urnę na przechowanie przewodniczącemu. Przed ponownym podjęciem głosowania komisja **sprawdza czy pieczęcie zostały nienaruszone i stwierdza to protokolarnie.**

Art. 37. (d. Art.42)

1. Zabrania się agitacji w dniu głosowania w lokalu wyborczym oraz na terenie budynku, w którym znajduje się lokal wyborczy.
2. W lokalu wyborczym umieszcza się tylko urzędowe obwieszczenia wyborcze, a w szczególności te, o których mowa w art. 73.
3. W lokalu wyborczym podczas wszystkich czynności obwodowej komisji wyborczej mogą przebywać mężowie zaufania na podstawie zaświadczenia wydanego im przez pełnomocnika, o którym mowa w art. 78 **ust. 2** .

Art. 38. (d. Art.43)

Osobom uzbrojonym wstęp do lokalu wyborczego jest zakazany.

Art. 39. (d. Art.44)

1. Przewodniczący obwodowej komisji wyborczej odpowiada za utrzymanie porządku i spokoju w czasie głosowania; w tym celu ma prawo żądać opuszczenia lokalu wyborczego przez osoby naruszające porządek i spokój.
2. Na żądanie przewodniczącego obwodowej komisji wyborczej komendant właściwego komisariatu policji obowiązany jest zapewnić konieczną pomoc. W tym wypadku przepis art. 38 nie ma zastosowania.

ROZDZIAŁ 5

Okręgi wyborcze oraz obwody głosowania

Art. 40. (d. Art.46)

1. Podział na okręgi wyborcze, ich numery i granice, a także siedziby okręgowych komisji wyborczych określa załącznik do ustawy.
2. Informację o okręgu wyborczym podaje się do wiadomości wyborcom danego okręgu wyborczego w formie obwieszczenia Państwowej Komisji Wyborczej najpóźniej w 52 dniu przed dniem wyborów. Druk i rozplakatowanie obwieszczeń zapewniają kierownicy właściwych wojewódzkich biur wyborczych.

Art. 41. (d. Art.47)

1. Państwowa Komisja Wyborcza przedkłada Sejmowi wnioski w sprawie zmiany granic okręgów wyborczych, jeżeli konieczność taka wynika ze zmian w zasadniczym podziale

terytorialnym państwa lub zmiany liczby mieszkańców. **Podstawą wniosków są liczby wyborców w gminach 1 rok przed upływem kadencji Sejmu.**

2. Wnioski, o których mowa w ust. 1, Państwowa Komisja Wyborcza przedkłada Sejmowi nie później niż na 9 miesięcy przed upływem kadencji Sejmu. Sejm dokonuje zmian w podziale na okręgi wyborcze nie później niż na 6 miesięcy przed upływem kadencji.

Art. 42. (d. Art.48)

1. Głosowanie przeprowadza się w obwodach głosowania obejmujących od 500 do 3 000 mieszkańców, utworzonych na obszarze gminy. W wypadkach uzasadnionych miejscowymi warunkami mogą być tworzone obwody głosowania obejmujące mniejszą lub większą liczbę mieszkańców, **nie mniejszą jednak od 100 i nie większą od 5000, chyba że inne zapisy Ustawy dopuszczają to w sytuacjach szczególnych.**

2. Obwody głosowania w okręgu wyborczym są ponumerowane kolejnymi liczbami naturalnymi, zaczynając od liczby 1.

Art. 43. (d. Art.49)

1. Tworzy się obwody głosowania w szpitalach i zakładach pomocy społecznej, jeżeli przebywać w nich będzie w dniu wyborów co najmniej 50 wyborców.
2. Tworzy się obwody głosowania dla wyborców przebywających w zakładach karnych i aresztach śledczych oraz w oddziałach zewnętrznych tych zakładów i aresztów. Nieutworzenie takiego obwodu może nastąpić wyłącznie w uzasadnionym wypadku na wniosek naczelnika zakładu karnego lub naczelnika aresztu śledczego.

Art. 44. (d. Art.50)

1. **Obwody głosowania tworzy rada gminy (miasta), ustalając granice i numery obwodów oraz siedziby obwodowych komisji wyborczych. Uchwałę w tej sprawie rada podejmuje na wniosek wójta lub burmistrza (prezydenta miasta), lub na wniosek grupy radnych obejmującą co najmniej 25% rady.**
2. Uchwałę w sprawach, o których mowa w ust. 1, przekazuje się niezwłocznie właściwej okręgowej komisji wyborczej.

Art. 45 (d. art.51)

1. Obwody głosowania dla obywateli polskich przebywających za granicą tworzy Minister Spraw Zagranicznych, po porozumieniu z Państwową Komisją Wyborczą, wyznaczając siedziby obwodowych komisji wyborczych. Przepis art. 44 ust. 2 stosuje się odpowiednio.
2. Obwody głosowania dla wyborców przebywających na polskich statkach morskich, które znajdują się w podróży na okres obejmujący dzień wyborów, tworzy **minister właściwy do spraw gospodarki morskiej**, po porozumieniu z Państwową Komisją Wyborczą, na wniosek armatora zgłoszony najpóźniej w 30 dniu przed dniem wyborów. Obwody te tworzy się, jeżeli na statku przebywa co najmniej 15 wyborców i jeżeli istnieją możliwości przekazania właściwej komisji wyborczej wyników głosowania niezwłocznie po jego zakończeniu. Przepis art. 44 ust. 2 stosuje się odpowiednio.
3. **Obwody głosowania, o których mowa w ust. 1, wchodzi w skład okręgów wyborczych gminy Warszawa-Centrum.**
4. **Państwowa Komisja Wyborcza, dokonując przyłączenia zagranicznych obwodów głosowania wymienionych w ust. 1 do okręgów wyborczych gminy Warszawa-**

Centrum, dąży do przyporządkowania im zbliżonych liczb wyborców wymienionych w ust. 1.

5. Obwody głosowania, o których mowa w ust. 2, wchodzą w skład okręgu wyborczego właściwego dla siedziby armatora.

Art. 46. (d. Art. 52)

1. Informację o granicach i numerach obwodów głosowania oraz siedzibach obwodowych komisji wyborczych podaje do publicznej wiadomości, przez rozplakatowanie obwieszczeń, wójt lub burmistrz (prezydent miasta) najpóźniej w 35 dniu przed dniem wyborów.
2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, w odniesieniu do obwodów głosowania utworzonych za granicą spoczywa na konsulach, z tym że wykonanie tego obowiązku powinno nastąpić najpóźniej w 21 dniu przed dniem wyborów.
3. O utworzeniu obwodu głosowania na polskim statku morskim kapitan statku powiadamia niezwłocznie wyborców.

ROZDZIAŁ 6

Komisje wyborcze

Art. 47. (d. Art.53)

Wybory przeprowadzają:

1. Państwowa Komisja Wyborcza,
2. okręgowe komisje wyborcze,
3. obwodowe komisje wyborcze.

Art. 48. (d. Art.54)

1. Osoby wchodzące w skład komisji wyborczych tracą członkostwo w komisji z dniem podpisania zgody na kandydowanie na posła.
2. Osoby wchodzące w skład okręgowych lub obwodowych komisji wyborczych nie mogą pełnić funkcji mężów zaufania ani być członkami komitetów wyborczych kandydatów tego okręgu.
3. Osoby wchodzące w skład komisji nie mogą prowadzić kampanii wyborczej na rzecz kandydatów na posłów.

Art. 49. (d. Art.55)

1. Osobom wchodzącym w skład komisji wyborczych przysługują:

- 1) diety i zwrot kosztów podróży,
- 2) zryczałtowane diety za czas związany z przeprowadzeniem głosowania oraz ustaleniem wyników głosowania i wyników wyborów, na zasadach i w wysokości określonych przez Prezesa Rady Ministrów po porozumieniu z Państwową Komisją Wyborczą.
2. W związku z wykonywaniem czynności, o których mowa w ust. 1 pkt 2, członkom komisji, z wyłączeniem Państwowej Komisji Wyborczej, przysługuje na okres do 3 dni bezpłatne zwolnienie od pracy, z zachowaniem prawa do wszystkich świadczeń jak za czas przepracowany.
3. Zasady i wysokość wynagrodzenia osób wchodzących w skład Państwowej Komisji Wyborczej określa Marszałek Sejmu.

Art. 50. (d. Art.56)

Osoby wchodzące w skład komisji wyborczych korzystają z ochrony prawnej przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych.

A. Państwowa Komisja Wyborcza

Art. 51. (d. Art.57)

Państwowa Komisja Wyborcza jest stałym organem właściwym w przygotowania, organizacji i przeprowadzania wyborów.

Art. 52. (d. Art.58)

1. Do zadań Państwowej Komisji Wyborczej należy w szczególności:
 - 1) sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem prawa wyborczego,
 - 2) podejmowanie działań organizacyjnych związanych z przygotowaniem i przeprowadzaniem wyborów,
 - 3) współdziałanie z właściwymi organami administracji rządowej i samorządowej w celu sprawnego przygotowania i przeprowadzenia wyborów,
 - 4) rozpatrywanie skarg na działalność okręgowych komisji wyborczych,
 - 5) ustalanie wzorów urzędowych formularzy oraz druków wyborczych, a także wzorów pieczęci okręgowych i obwodowych komisji wyborczych,
 - 6) sprawowanie nadzoru nad prowadzeniem i aktualizowaniem rejestru wyborców oraz sporządzaniem spisów wyborców,

- 7) ogłoszenie wysokości wadium wyborczego dla kandydatów, określonego jako dwukrotne średnie uposażenie miesięczne w sferze budżetowej, i numeru konta bankowego Komisji, na które należy wpłacać wadium
 - 8) zwrot wadium tym kandydatom, którzy uzyskali w okręgach ponad 2% ważnie oddanych głosów,
 - 9) przedkładanie Sejmowi do wiadomości sprawozdania z wyborów,
 - 10) rejestracja oraz rozwiązywanie okręgowych komisji wyborczych po wykonaniu ich ustawowych zadań,
 - 11) rozpatrywanie okresowych informacji Krajowego Biura Wyborczego o zmianach w zasadniczym podziale terytorialnym państwa oraz zmianach liczby mieszkańców w okręgach wyborczych,
 - 12) wykonywanie innych zadań określonych w ustawach.
2. Krajowe Biuro Wyborcze zapewnia obsługę Państwowej Komisji Wyborczej.

Art. 53. (d. art.59)

1. Państwowa Komisja Wyborcza wydaje wytyczne wiążące komisje wyborcze niższego stopnia oraz wyjaśnienia dla organów administracji rządowej i samorządowej, a także podległych im jednostek wykonujących zadania związane z przeprowadzeniem wyborów.
2. Państwowa Komisja Wyborcza uchyla uchwały okręgowych komisji wyborczych podjęte z naruszeniem prawa lub niezgodne z wytycznymi Państwowej Komisji Wyborczej i przekazuje sprawę właściwej komisji do ponownego rozpoznania.
3. Państwowa Komisja Wyborcza ustala swój regulamin oraz regulaminy okręgowych i obwodowych komisji wyborczych, określając w nich w szczególności:
 - 1) zasady i tryb pracy,
 - 2) sposób wykonania zadań,
 - 3) sposób sprawowania nadzoru nad przestrzeganiem prawa wyborczego.
4. Państwowa Komisja Wyborcza może na czas wyborów utworzyć swoją inspekcję i określić jej zadania.

Art.54. (d. art.61)

Państwowa Komisja Wyborcza jest uprawniona do używania pieczęci urzędowej w rozumieniu przepisów o pieczęciach państwowych. Średnica pieczęci wynosi 35 mm.

Art. 55. (d. Art.62)

1. W skład Państwowej Komisji Wyborczej wchodzi:
 - 1) 3 sędziów Trybunału Konstytucyjnego wskazanych przez Prezesa Trybunału Konstytucyjnego,
 - 2) 3 sędziów Sądu Najwyższego wskazanych przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego,
 - 3) 3 sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego wskazanych przez Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego.
2. Osoby, o których mowa w ust. 1, powołuje w skład Państwowej Komisji Wyborczej Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.
3. Państwowa Komisja Wyborcza wybiera spośród siebie przewodniczącego i dwóch zastępców.

4. Skład Państwowej Komisji Wyborczej podaje się do publicznej wiadomości oraz ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski".

Art. 56. (d. Art.63)

1. Zmiany w składzie Państwowej Komisji Wyborczej następują wskutek:

- 1) zrzeczenia się członkostwa,
- 2) wniosku Prezesa, który wskazał sędziego jako członka komisji,
- 3) wygaśnięcia mandatu członka Trybunału Konstytucyjnego lub ustania stosunku służbowego sędziego,
- 4) śmierci.

2. Uzupełnienie składu Państwowej Komisji Wyborczej następuje w trybie przepisów o jej powołaniu.

B. Okręgowa komisja wyborcza

Art. 57. (d. art.64)

1. Do zadań okręgowej komisji wyborczej należy w szczególności:

- 1) sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem prawa wyborczego przez obwodowe komisje wyborcze,
- 2) rozpatrywanie skarg na działalność obwodowych komisji wyborczych,
- 3) rejestrowanie kandydatów na posłów w okręgu wyborczym,
 - 4) zarządzanie druku obwieszczeń wyborczych i ich dostarczenia obwodowym komisjom wyborczym,
- 5) ustalenie i **podanie do publicznej wiadomości** wyników głosowania **dla każdego kandydata, oraz ogłoszenie nazwiska wybranego posła** w okręgu wyborczym,
- 6) zapewnienie we współdziałaniu z właściwymi organami administracji rządowej oraz samorządowej prawidłowego przygotowania i przeprowadzenia wyborów w okręgu wyborczym,
- 7) wykonywanie innych zadań przewidzianych w ustawie lub zleconych przez Państwową Komisję Wyborczą.
- 8) **podanie do publicznej wiadomości i zgłoszenie do Państwowej Komisji Wyborczej jako posła okręgu, w którym zarejestrowany został tylko jeden kandydat, tego właśnie kandydata.**

2. Okręgowa komisja wyborcza może na czas wyborów utworzyć swoją inspekcję i określić jej zadania.

3. Krajowe Biuro Wyborcze zapewnia obsługę okręgowej komisji wyborczej. **W tym celu Biuro wynajmuje z pośród pracowników gminy (miasta, dzielnicy, powiatu) będącej siedzibą komisji osobę, która realizuje obsługę techniczną prac komisji.**

Art. 58. (d. art.65)

1. W skład okręgowej komisji wyborczej wchodzi **1 - 3** sędziów właściwych miejscowo sądów apelacyjnych, sądów wojewódzkich i sądów rejonowych, zgłoszonych przez

Ministra Sprawiedliwości najpóźniej w 52 dniu przed dniem wyborów, **oraz 5-8 wyborców okręgu wytypowanych przez rady gmin (miast, dzielnic, powiatów), nie kandydujących ani nie wchodzących w skład komitetów wyborczych.**

2. Państwowa Komisja Wyborcza powołuje w skład okręgowej komisji wyborczej osoby, o których mowa w ust. 1, najpóźniej w 48 dniu przed dniem wyborów.
3. Pierwsze posiedzenie komisji organizuje, z upoważnienia Państwowej Komisji Wyborczej, kierownik wojewódzkiego biura wyborczego właściwego dla siedziby komisji.
4. Komisja na swoim pierwszym posiedzeniu wybiera spośród siebie przewodniczącego i 2 zastępców.
5. **Komisja z grona urzędników urzędu gminy (miasta, dzielnicy, powiatu) będącej jej siedzibą, wytypowanych przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta, starosty) powołuje sekretarza. Sekretarzem może być osoba wymieniona w art. 57 ust. 3. Sekretarz komisji uczestniczy w jej posiedzeniach z głosem doradczym.**
6. Skład komisji podaje się niezwłocznie do publicznej wiadomości w sposób zwyczajowo przyjęty.

Art. 59. (d. art.66)

1. Zmiany w składzie okręgowej komisji wyborczej następują wskutek:
 - 1) zrzeczenia się członkostwa,
 - 2) wniosku zgłoszonego przez Ministra Sprawiedliwości,
 - 3) ustania stosunku służbowego sędziego,
 - 4) śmierci.
2. Uzupełnienie składu komisji następuje w trybie przepisów o jej powołaniu.

C. Obwodowa komisja wyborcza

Art. 60. (d. art.67)

Do zadań obwodowej komisji wyborczej należy:

- 1) przeprowadzenie głosowania w obwodzie,
- 2) czuwanie w dniu wyborów nad przestrzeganiem prawa wyborczego w miejscu i czasie głosowania,
- 3) ustalenie wyników głosowania w obwodzie i podanie ich do publicznej wiadomości,
- 4) przekazanie protokołu głosowania okręgowej komisji wyborczej.

Art. 61. (d. art.68)

1. **Obwodowe komisje wyborcze powoływane są, na wniosek właściwej terytorialnie okręgowej komisji wyborczej, przez zarząd gminy (dzielnicy, miasta, powiatu) spośród wyborców najpóźniej w 21 dniu przed dniem wyborów, z uwzględnieniem propozycji zgłoszonych przez komitety wyborcze.**
2. W skład komisji wchodzi od 5 do 9 osób.
3. Pierwsze posiedzenie komisji organizuje wójt lub burmistrz (prezydent miasta, **starosta**).
4. Komisja na swoim pierwszym posiedzeniu wybiera spośród siebie przewodniczącego i zastępcę.

5. Skład komisji podaje się niezwłocznie do publicznej wiadomości w sposób zwyczajowo przyjęty.
6. **Komitet wyborczy kandydata, kwestionujący skład obwodowej komisji wyborczej, w ciągu 3 dni od daty jej powołania może odwołać się do okręgowej komisji wyborczej. Decyzja tej komisji jest ostateczna.**

Art. 62. (d. art.69)

1. Obwodowe komisje wyborcze dla obwodów głosowania utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich powołują spośród wyborców odpowiednio konsulowie i kapitanowie statków.
2. Zasady, tryb i terminy powoływania tych komisji ustala Państwowa Komisja Wyborcza po porozumieniu odpowiednio z Ministrem Spraw Zagranicznych i **ministrem właściwym dla spraw gospodarki morskiej**.

Art. 63 (d.art.70)

Zmiany i uzupełnienia w składzie obwodowej komisji wyborczej następują w trybie przepisów o jej powołaniu.

D. Biura wyborcze

Art. 64 (d.art.71)

1. Krajowe Biuro Wyborcze **jest organem wykonawczym Państwowej Komisji Wyborczej** i zapewnia organizacyjno-techniczne warunki wykonywania zadań związanych z przygotowaniem i przeprowadzeniem wyborów.
2. Jednostkami organizacyjnymi Krajowego Biura Wyborczego są:
 - 1) zespoły,
 - 2) delegatury wojewódzkie, zwane dalej "wojewódzkimi biurami wyborczymi".
3. Organizację wewnętrzną Krajowego Biura Wyborczego określa statut nadawany przez Marszałka Sejmu na wniosek Państwowej Komisji Wyborczej. Statut Krajowego Biura Wyborczego podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski".
4. Kierownik Krajowego Biura Wyborczego na podstawie statutu określa, w drodze zarządzenia, szczegółową organizację wewnętrzną jednostek organizacyjnych Krajowego Biura Wyborczego oraz ich właściwość.

Art. 65. (d. art. 72)

1. Krajowe Biuro Wyborcze realizuje zadania wynikające z niniejszej ustawy oraz innych ustaw.
2. Krajowe Biuro wyborcze współdziała z właściwymi ministrami, kierownikami urzędów centralnych, wojewodami, oraz jednostkami samorządu terytorialnego w celu realizacji zadań wyborczych.
3. Zasady współdziałania terenowych organów administracji rządowej z Krajowym Biurem Wyborczym w zakresie, o którym mowa w ust. 2, określa, w drodze rozporządzenia, minister właściwy do spraw administracji w uzgodnieniu z Kierownikiem Krajowego Biura Wyborczego

Art. 66. (d.art.73)

1. Kierownika Krajowego Biura Wyborczego powołuje i odwołuje Marszałek Sejmu na wniosek Państwowej Komisji Wyborczej.
2. Kierownik Krajowego Biura Wyborczego pełni funkcję Sekretarza Państwowej Komisji Wyborczej i uczestniczy w jej posiedzeniach z głosem doradczym.
3. Kierownik Krajowego Biura Wyborczego dysponuje wyodrębnionymi środkami finansowymi w budżecie państwa, w części dotyczącej Krajowego Biura Wyborczego.
4. Do Kierownika Krajowego Biura Wyborczego stosuje się przepisy dotyczące osób powoływanych na kierownicze stanowiska państwowe, a do pracowników Biura - przepisy ustawy o pracownikach urzędów państwowych.
5. W odniesieniu do pracowników Krajowego Biura Wyborczego przepisy określone w art. 2 pkt 1, art. 4 ust. 3 i art. 22 ust. 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. Nr 31, poz. 214, z 1984 r. Nr 35, poz. 187, z 1988 r. Nr 19, poz. 132, z 1989 r. Nr 4, poz. 24, Nr 34, poz. 178 i 182, z 1990 r. Nr 20, poz. 121, z 1991 r. Nr 55, poz. 234, Nr 88, poz. 400 i Nr 95, poz. 425 oraz z 1992 r. Nr 54, poz. 254 i Nr 90, poz. 451) wydaje Marszałek Sejmu.
6. Uprawnienia wynikające z art. 30 ust. 1 i z art. 31 ust. 1 ustawy, o której mowa w ust. 5, przysługują - w odniesieniu do pracowników Krajowego Biura Wyborczego - Kierownikowi Krajowego Biura Wyborczego.
7. Kierownik i pracownicy Krajowego Biura Wyborczego nie mogą należeć do partii politycznych ani prowadzić działalności politycznej.

Art. 67. (d. art.76)

1. **Obsługę, techniczno-materialne warunki pracy obwodowej komisji wyborczej i budzący zaufanie stan techniczny urny wyborczej zapewnia, jako zadanie zlecone gminie (miastu), wójt lub burmistrz (prezydent miasta).**
2. Obowiązki przewidziane w ust. 1 w odniesieniu do komisji, o których mowa w art. 61, wykonują odpowiednio konsul i kapitan statku.

ROZDZIAŁ 7

A. Zgłaszanie kandydatów na posłów

Art.68. (d. art.77)

1. **Prawo zgłaszania kandydatów na posła z okręgu wyborczego przysługuje wyborcom tego okręgu.**
2. **Kandydatem może zostać obywatel posiadający czynne i bierne prawo wyborcze, który wpłacił na właściwe konto bankowe wadium określone przez Państwową Komisję Wyborczą i którego kandydaturę popiera swymi podpisami co najmniej 10 wyborców okręgu.**
 - 1) **Wniosek o rejestrację kandydata wraz z wykazem podpisów powinien być złożony w Okręgowej Komisji Wyborczej nie później niż 40 dni przed wyborów.**

- 2) **We wniosku wyborcy zgłaszają też co najmniej 5 osób ze swego grona jako komitet wyborczy kandydata, w tym jedną osobę jako pełnomocnika komitetu. Wniosek podpisują wszyscy członkowie komitetu.**
 - 3) **Komitet jest upoważniony do reprezentowania wyborców, którzy go utworzyli, przy czynnościach prawnych związanych z wyborami i wykonuje w imieniu wyborców dalsze czynności wyborcze, przewidziane ustawą lub aktami wydanymi na jej podstawie.**
 - 4) **Zgłoszenia kandydata dokonuje osobiście pełnomocnik wyborczego komitetu, lub inne osoby, pisemnie przez większość członków komitetu do tego upoważnione.**
 3. Do komitetów wyborczych, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz.U. Nr 98, poz. 604) - z wyjątkiem przepisów dotyczących ewidencji partii politycznych - oraz przepisy innych ustaw dotyczące działalności partii politycznych.
 4. W zakresie realizacji zadań wynikających z ustawy komitet wyborczy, o którym mowa w ust. 1, ma osobowość prawną.
 5. Komitety wyborcze, o których mowa w ust. 2 p.2, rozwiązuje **Państwowa Komisja Wyborcza lub mogą rozwiązać się same po zakończonych wyborach**, zawiadamiając o tym niezwłocznie Państwową Komisję Wyborczą.
- Art. 69.** (d.art.78)
1. Nie można kandydować równocześnie do Sejmu i Senatu.
 2. Obywatel może być posłem i/lub senatorem wielokrotnie.
 3. poseł nie może kandydować w wyborach samorządowych ani podejmować pracy **w administracji samorządowej lub rządowej.**
- Art.70.** (d. art.79)
Zgłoszenie kandydata powinno zawierać:
1. **nazwisko, imię, datę urodzenia i miejsce zamieszkania, PESEL, oraz przynależność partyjną kandydata.**
 2. **jego pisemną zgodę na kandydowanie, z własnoręcznym podpisem potwierdzonym przez przewodniczącego okręgowej komisji wyborczej, lub potwierdzonym notarialnie.**
 3. **wykaz podpisów, składający się z ponumerowanych arkuszy podpisanych przez pełnomocnika komitetu wyborczego, zawierających oryginalne osobiste podpisy wyborców okręgu zgłaszających kandydata.**
 4. **Pisemne oświadczenie kandydata stwierdzające, czy był on funkcjonariuszem lub tajnym współpracownikiem Urzędu Bezpieczeństwa Publicznego, Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego i Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz wojskowych służb specjalnych, w szczególności: Informacji Wojskowej, Wojskowej Służby Wewnętrznej, Zarządu II Sztabu Generalnego Ludowego Wojska Polskiego i Zwiadu Wojsk Ochrony Pogranicza, oraz pisemne oświadczenie kandydata o nie podleganiu przez niego zastrzeżeniom wyrażonym w Art. 9.2. Oświadczenia winny być zaopatrzone w jego własnoręczny podpis, potwierdzony przez przewodniczącego okręgowej komisji wyborczej lub potwierdzony notarialnie.**
 5. **Potwierdzenie dokonania wpłaty wadium wyborczego przez kandydata.**

Art. 71. (d. art.82)

1. **Nazwa, skrót nazwy i symbol graficzny komitetu wyborczego utworzonego przez wyborców korzystają z ochrony prawnej przewidzianej dla dóbr osobistych.**
2. **Nazwa, skrót nazwy i symbol graficzny komitetu wyborczego, o których mowa w ust.1, powinny różnić się dostatecznie od nazw, skrótów nazw i symboli graficznych innych komitetów wyborczych.**
3. Jeżeli po przyjęciu **wniosku o rejestrację kandydata i jego komitetu wyborczego** dokonane zostanie następane zgłoszenie zawierające tę samą lub niedostatecznie różniącą się nazwę bądź skrót nazwy komitetu wyborczego, komisja wyborcza uznaje to za wadę zgłoszenia i wyznacza termin 3 dni dla jej usunięcia. W wypadku nie usunięcia wady w terminie, komisja odmawia rejestracji listy.

Art. 72. (d. art. 83)

1. Okręgowa komisja wyborcza rejestruje **kandydata zgłoszonego** zgodnie z przepisami niniejszej ustawy **w kolejności zgłoszeń, z datą dnia zgłoszenia jeśli zgłoszenie nastąpiło przed godz. 15.00**, sporządzając protokół rejestracji. **Jeśli zgłoszenie nastąpiło po godz. 15.00, to rejestracja następuje z datą dnia następnego.** Po jednym egzemplarzu protokołu doręcza się pełnomocnikowi i przesyła Państwowej Komisji Wyborczej.
2. Jeżeli zgłoszenie ma wady, komisja wzywa pełnomocnika do ich usunięcia w terminie 3 dni. W wypadku nie usunięcia wady w terminie komisja odmawia rejestracji **kandydata**.
3. Orzeczenia okręgowej komisji wyborczej, o których mowa w ust. 2 i art. **71 ust. 3**, doręcza się niezwłocznie pełnomocnikowi. Od orzeczenia pełnomocnikowi przysługuje prawo odwołania do Państwowej Komisji Wyborczej, w terminie 3 dni od daty doręczenia **Orzeczenie Państwowej Komisji Wyborczej jest ostateczne.**

Art. 73. (d. art.86)

1. Okręgowa komisja wyborcza zarządza wydrukowanie obwieszczenia o zarejestrowanych **kandydatach**, zawierającego informacje o ich numerach, nazwach i skrótach nazw komitetów wyborczych oraz dane zawarte w zgłoszeniach list, w tym treść oświadczenia, o którym mowa w art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 11 kwietnia 1997 r. o ujawnieniu pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z nimi w latach 1944-1990 osób pełniących funkcje publiczne (Dz. U. Nr 70, poz. 443), w części określonej w art. 11 ust. 2 tejże ustawy.
2. **Na urzędowych obwieszczeniach oraz na karcie do głosowania kandydaci popierani w wyborach przez partie polityczne są oznaczeni nazwą lub symbolem tych partii.**
3. Obwieszczenie, o którym mowa w ust. 1, przesyła się właściwemu kierownikowi wojewódzkiego biura wyborczego, który zapewnia jego druk i rozplakatowanie na obszarze okręgu wyborczego, najpóźniej w 8 dniu przed dniem wyborów. Jeden egzemplarz obwieszczenia przesyła się niezwłocznie Państwowej Komisji Wyborczej.

Art. 74. (d. art.87)

1. Okręgowa komisja wyborcza skreśla **z listy zarejestrowanych** nazwisko kandydata na posła, który zmarł, utracił prawo wybieralności lub złożył oświadczenie na piśmie o wycofaniu zgody na kandydowanie.

2. O skreśleniu kandydata okręgowa komisja wyborcza zawiadamia niezwłocznie pełnomocnika i Państwową Komisję Wyborczą oraz wyborców.

B. Poparcie zgłoszeń kandydatów na posłów

Art. 75. (d. art.88)

1. **Wyborca okręgu wyborczego może udzielić pisemnego poparcia więcej niż jednemu kandydatowi w swoim okręgu.** Wycofanie udzielonego poparcia jest nieskuteczne.
2. **Nagłówek każdego arkusza podpisów w wykazie podpisów dołączonym do zgłoszenia kandydata musi wyrażać treść poparcia, nazwisko i imię, wiek, adres i PESEL (lub nr aktualnego paszportu) zgłaszanego kandydata na posła, oraz skład komitetu wyborczego kandydata i jego nazwę.**
3. **Wyborca popierający kandydata umieszcza na arkuszu wykazu swoje nazwisko, imię, wiek, adres i PESEL (lub nr aktualnego paszportu), a obok tych danych aktualną datę i swój własnoręczny podpis.**
4. Wzór **arkusza wykazu** podpisów wyborców określa Państwowa Komisja Wyborcza.

Art. 76. (d. art.89)

1. Okręgowa komisja wyborcza, przyjmując zgłoszenie **kandydata**, w obecności pełnomocnika sprawdza prawidłowość złożenia wymaganej liczby podpisów wyborców i **potwierdzenie wpłaty wadium wyborczego.** Arkusze wykazu podpisów komisja numeruje i opatruje każdy swoją pieczęcią oraz wydaje pełnomocnikowi pisemne potwierdzenie przyjęcia zgłoszenia.
2. Przyjęte arkusze wykazu podpisów komisja przechowuje w zapieczętowanych pakietach. Udostępnienie i rozpieczętowanie pakietów może nastąpić wyłącznie dla potrzeb postępowania przed organami wymiaru sprawiedliwości, w obecności członka okręgowej komisji wyborczej; o terminie czynności zawiadamia się niezwłocznie pełnomocnika.
3. **Jeśli w okręgu nie zarejestrowano żadnego kandydata, w czasie najbliższej kadencji okręg wyborczy nie ma posła w Sejmie.**

Art. 77. (d. art.90)

1. W razie uzasadnionych wątpliwości co do prawdziwości danych zawartych w wykazie podpisów, bądź wiarygodności podpisów, **bądź wpłaty wadium, we wniosku uprzednio zakwestionowanym oraz zwróconym pełnomocnikowi do poprawienia zgodnie z art. 71 ust.3 lub art. 72 ust.2, i przedstawionym ponownie do rejestracji,** okręgowa komisja wyborcza wstrzymuje rejestrację **kandydata** i w sposób przez siebie ustalony dokonuje w terminie 3 dni sprawdzenia danych bądź wiarygodności podpisów, w oparciu o dostępne urzędowo dokumenty, w tym rejestry wyborców i urzędowe rejestry mieszkańców, a w miarę potrzeby również o wyjaśnienia wyborców. O wstrzymaniu rejestracji **kandydata** i wszczęciu postępowania wyjaśniającego zawiadamia się niezwłocznie pełnomocnika.
2. Jeżeli w wyniku przeprowadzonego postępowania ustalone zostanie, iż **wniosek o rejestrację kandydata** nie zawiera ustawowo wymaganej liczby podpisów wyborców, **bądź że wadium nie zostało wpłacone, bądź że dane zawarte w oświadczeniach**

kandydata wymienionych w Art.70 są nieprawdziwe, komisja odmawia rejestracji **kandydata** i niezwłocznie zawiadamia o odmowie pełnomocnika.

3. Orzeczenie, o którym mowa w ust. 2, może być przez pełnomocnika zaskarżone do właściwego terytorialnego sądu wojewódzkiego w terminie 3 dni od daty doręczenia. Sąd wojewódzki rozpatruje skargę w terminie 3 dni, w postępowaniu nieprocesowym, w składzie 3 sędziów. O terminie posiedzenia zawiadamia się okręgową komisję wyborczą i pełnomocnika. Od postanowienia sądu nie przysługuje środek prawny.

C. Mężowie zaufania

Art. 78. (d. art.94)

1. Komitet wyborczy może wyznaczyć po jednym mężu zaufania do każdej obwodowej komisji wyborczej na obszarze okręgu wyborczego, w którym **został zarejestrowany jego kandydat**.
2. Pełnomocnik wydaje mężom zaufania zaświadczenie według wzoru określonego przez Państwową Komisję Wyborczą.

ROZDZIAŁ 8

Karty do głosowania

Art. 79. (d. art.95)

Okręgowa komisja wyborcza po zarejestrowaniu **kandydatów** zarządza wydrukowanie kart do głosowania i zapewnia ich przekazanie obwodowym komisjom wyborczym w trybie określonym przez Państwową Komisję Wyborczą.

Art. 80. (d. art.96)

Na karcie do głosowania umieszcza się w **kolejności alfabetycznej nazwiska i imiona kandydatów, nazwy lub skróty nazw ich komitetów wyborczych, informacje o przynależności partyjnej, i o poparciu kandydatów przez zarejestrowane partie i stowarzyszenia**.

Przykład: Kowalski Jan, Komitet Rozwoju Gminy, członek ABC, popierany przez XYZ

Art. 81. (d. art. 97)

1. Na każdej karcie do głosowania zamieszcza się zwięzłą informację o sposobie głosowania.
2. Na karcie do głosowania drukuje się odcisk pieczęci właściwej okręgowej komisji wyborczej.
3. Karta do głosowania może być zadrukowana tylko po jednej stronie. Wielkość i rodzaj czcionek powinny być jednakowe dla oznaczeń wszystkich list i nazwisk kandydatów.
4. Wzór karty do głosowania ustala Państwowa Komisja Wyborcza.

Art. 82. (d. art.98)

Zasady sporządzania i tryb przekazywania kart do głosowania dla obwodów głosowania utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich ustala Państwowa Komisja Wyborcza po porozumieniu odpowiednio z Ministrem Spraw Zagranicznych i z **ministrem właściwym do spraw gospodarki morskiej**.

ROZDZIAŁ 9

Ustalenie wyników głosowania w obwodach głosowania

Art. 83. (d. art.99)

Niezwłocznie po zakończeniu głosowania obwodowa komisja wyborcza ustala wyniki głosowania w obwodzie. Przy ustalaniu wyników głosowania mogą być obecni mężowie zaufania.

Art. 84. (d. art.100)

1. Komisja ustala, na podstawie spisu wyborców, liczbę osób uprawnionych do głosowania oraz liczbę wyborców, którym wydano karty do głosowania.
2. Komisja ustala liczbę niewykorzystanych kart do głosowania, a następnie karty te umieszcza w zapieczętowanych pakietach.
3. Przewodniczący w obecności komisji otwiera urnę wyborczą, po czym komisja liczy znajdujące się w niej karty do głosowania.
4. Kart do głosowania przedartych całkowicie na dwie lub więcej części nie bierze się pod uwagę przy obliczeniach, o których mowa w ust. 3.
5. Jeżeli liczba kart do głosowania w urnie przewyższa liczbę wydanych kart, komisja podaje w protokole przypuszczalną przyczynę tej niezgodności.

Art. 85. (d. art.101)

Po ustaleniu liczby oddanych kart do głosowania, obwodowa komisja wyborcza przystępuje do obliczania głosów oddanych na **poszczególnych kandydatów**.

Art. 86. (d. art.102)

1. Za nieważny uznaje się głos, jeżeli na karcie do głosowania postawiono znak "x" w kratce z lewej strony obok nazwiska dwóch lub więcej kandydatów lub nie postawiono znaku "x" w kratce z lewej strony obok nazwiska żadnego kandydata.
2. Nieważne są karty do głosowania inne niż urzędowo ustalone lub nie opatrzone pieczęcią obwodowej komisji wyborczej.
4. Dopisanie na karcie do głosowania dodatkowych nazw lub nazwisk albo poczynienie innych dopisków nie wpływa na ważność głosu.

Art. 87. (d. art.103)

Obwodowa komisja wyborcza sporządza w dwóch egzemplarzach protokół głosowania w obwodzie.

Art. 88. (d. art.104)

1. W protokole głosowania w obwodzie wymienia się liczby:
 - 1) osób uprawnionych do głosowania,
 - 2) wyborców, którym wydano karty do głosowania,
 - 3) oddanych głosów,
 - 4) głosów nieważnych,
 - 5) głosów ważnych,
 - 7) głosów ważnie oddanych na poszczególnych kandydatów.
2. W protokole wymienia się ponadto liczbę otrzymanych i nie wykorzystanych kart do głosowania.

3. W protokole wymienia się czas rozpoczęcia i zakończenia głosowania oraz omawia zarządzenia i wydane decyzje, jak również inne istotne okoliczności związane z przebiegiem głosowania.
4. Protokół podpisują wszystkie osoby wchodzące w skład obwodowej komisji wyborczej obecne przy jego sporządzaniu. Protokół opatruje się pieczęcią komisji.
5. Mężom zaufania przysługuje prawo wniesienia do protokołu uwag, z wymienieniem konkretnych zarzutów.

Art. 89. (d. art.105)

Niezwłocznie po sporządzeniu protokołu obwodowa komisja wyborcza podaje do publicznej wiadomości wyniki głosowania **w obwodzie**, z uwzględnieniem danych, o których mowa w art. 88 ust. 1, **przez wywieszenie pisemnego komunikatu na zewnątrz lokalu wyborczego.**

Art. 90. (d. art.106)

1. Przewodniczący obwodowej komisji wyborczej niezwłocznie przesyła do okręgowej komisji wyborczej w zapieczętowanej kopercie jeden egzemplarz protokołu głosowania w obwodzie.
2. Tryb przekazywania i przyjmowania protokołów, o których mowa w ust. 1, ustala Państwowa Komisja Wyborcza.
3. Zasady i tryb przekazywania właściwej okręgowej komisji wyborczej wyników głosowania z obwodów głosowania, o których mowa w art. 45, ustala Państwowa Komisja Wyborcza po porozumieniu odpowiednio z Ministrem Spraw Zagranicznych oraz **ministrem właściwym do spraw gospodarki morskiej**.
4. Państwowa Komisja Wyborcza może określić zasady i tryb wcześniejszego przekazywania danych z protokołu za pośrednictwem sieci telekomunikacyjnej użytku publicznego lub elektronicznego przesyłania danych.

Art. 91. (d. art.107)

1. Po wykonaniu czynności wymienionych w **art. 89 i art. 90** przewodniczący obwodowej komisji wyborczej niezwłocznie **przekazuje protokolarnie do przechowania zapieczętowane** dokumenty z głosowania **oraz drugi egzemplarz protokołu głosowania** wójtowi lub burmistrzowi (prezydentowi miasta, **staroście**) **gminy (miasta, dzielnicy, powiatu) będącej siedzibą Okręgowej Komisji Wyborczej**.
2. Dokumenty z obwodów głosowania za granicą i na polskich statkach morskich przechowują odpowiednio konsulowie i kapitanowie statków.

ROZDZIAŁ 10

Ustalenie wyników wyborów w okręgu wyborczym

Art. 92. (d. art.108)

1. Okręgowa komisja wyborcza na podstawie protokołów, o których mowa w art. 90 ust. 1, ustala wyniki głosowania na **poszczególnych kandydatów** i sporządza w **trzech** egzemplarzach protokół wyników głosowania w okręgu wyborczym.

- 1) Na życzenie przewodniczącego okręgowej komisji wyborczej organ przechowujący dokumenty z głosowania w obwodach, wymienione w art. 91, niezwłocznie udostępnia je protokolarnie komisji do powtórzonego przeliczenia głosów. Po dokonaniu przeliczenia dokumenty z głosowania są protokolarnie zwracane w/w organowi do dalszego przechowania.
2. Jeżeli właściwa okręgowa komisja wyborcza nie uzyska wyników głosowania w obwodach głosowania za granicą i na polskich statkach morskich w ciągu 36 godzin od zakończenia głosowania, o którym mowa w art. 30 ust. 2, głosowanie w tych obwodach uważa się za niebyłe. Fakt ten odnotowuje się w protokole wyników głosowania w okręgu wyborczym, z wymienieniem obwodów głosowania oraz ewentualnych przyczyn nieuzyskania z tych obwodów wyników głosowania.
3. W protokole wymienia się :
 - 1) liczbę osób uprawnionych do głosowania,
 - 2) liczbę wyborców, którym wydano karty do głosowania,
 - 3) liczbę oddanych głosów,
 - 4) liczbę głosów nieważnych,
 - 5) liczbę głosów ważnych,
 - 6) liczbę głosów ważnie oddanych na każdego kandydata w obwodach głosowania, w postaci szeregu liczb głosów oddanych na kandydata w kolejnych obwodach, (według ich kolejnych numerów) oddzielonych znakiem +, umieszczonych obok jego nazwiska.
 - 7) liczbę głosów ważnie oddanych w okręgu wyborczym na każdego kandydata, powstałą przez dodanie liczb szeregu wymienionego w p. 6); liczbę tę należy wypisać po znaku = umieszczonym po prawej stronie każdego szeregu.
Przykład: Jan Kowalski, 3+100+2000+537+ ... +700=32100,
4. Posłem okręgu zostaje kandydat, który uzyskał największą liczbę ważnie oddanych głosów.
 - 1) Każdy kandydat, który uzyskał liczbę ważnie oddanych głosów w okręgu różną o 10 lub mniej od kandydata, który uzyskał największą liczbę głosów w okręgu, ma prawo zażądać powtórzonego przeliczenia głosów przez komisję okręgową.
5. 1) Jeśli więcej niż jeden kandydat uzyskał tę samą liczbę ważnie oddanych głosów, komisja okręgowa zawiadamia o tym Państwową Komisję Wyborczą i przeprowadza powtórny turę wyborów w okręgu.
 - 2) W wyborach powtórnej tury kandydują osoby wymienione w p.1.
 - 3) Głosowanie w powtórnej turze wyborów komisja okręgowa przeprowadza w okresie 15 dni po głosowaniu poprzedniej tury, według tych samych zasad.
 - 4) Postępowanie opisane w art. 92 ust. 5 jest w razie potrzeby powtarzane, aż do osiągnięcia jednoznacznego wyboru posła okręgu.
6. 1) Przy nazwisku kandydata, który został wybrany, komisja umieszcza w protokole słowo: poseł. *Przykład: Kowalski Jan, 3+100+2000+537+ ... +700=32100, poseł.*
 - 2) Jako ostatni punkt protokołu komisja wpisuje nazwisko i imię posła, i liczbę

głosów, które otrzymał.

- 3) Protokół podpisują wszystkie osoby wchodzące w skład komisji, obecne przy jego sporządzaniu. Protokół opatruje się pieczęcią komisji.
 - 4) Przy ustalaniu wyników głosowania i sporządzaniu protokołu mogą być obecni pełnomocnicy, którym przysługuje prawo wniesienia do protokołu uwag, z wymienieniem konkretnych zarzutów.
- 7. 1) Po ustaleniu wyników głosowania w okręgu przewodniczący niezwłocznie odczytuje z protokołu wyniki dla każdego kandydata z osobna, podaje do publicznej wiadomości nazwisko wybranego posła okręgu, oraz wywiesza kopię protokołu komisji okręgowej na zewnątrz budynku, w którym komisja pracuje.**
- 2) Przewodniczący okręgowej komisji wyborczej niezwłocznie przekazuje nazwisko posła i oryginał protokołu wyborów w okręgu Państwowej Komisji Wyborczej lub wskazanej przez nią komisji niższego szczebla, w sposób przez nią ustalony.
 - 3) Przewodniczący zawiadamia posła okręgu o dokonanych wyborach i wręcza mu kopię protokołu opatrzoną podpisami i pieczęcią komisji.

Art. 93. (d. art.116)

1. Po otrzymaniu protokołów, o których mowa w art. 92 ust. 7 p. 2, Państwowa Komisja Wyborcza dokonuje sprawdzenia prawidłowości ustalenia wyników wyborów w okręgach wyborczych.
2. W razie stwierdzenia nieprawidłowości w ustaleniu wyników wyborów, Państwowa Komisja Wyborcza zarządza ponowne ustalenie tych wyników.

Art. 94. (d. art.121)

1. Państwowa Komisja Wyborcza, po stwierdzeniu prawidłowości wyborów w okręgach wyborczych, sporządza protokół, w którym podaje:
 - 1) Liczbę wyborców, którzy wzięli udział w wyborach we wszystkich okręgach,
 - 2) Liczbę ważnie oddanych głosów we wszystkich okręgach,
 - 3) Nazwiska, imiona, numery okręgów wyborczych, liczby głosów ważnie oddanych na każdego posła.
2. Protokół o którym mowa w ust. 1, jako obwieszczenie Państwowej Komisji Wyborczej o wyniku wyborów do Sejmu, publikuje się niezwłocznie w dzienniku o zasięgu ogólnokrajowym oraz ogłasza się w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski".
3. Państwowa Komisja Wyborcza publikuje opracowanie statystyczne zawierające szczegółowe informacje o wynikach głosowania i wyborów do Sejmu.
4. Państwowa Komisja Wyborcza określa, po porozumieniu z Naczelnym Dyrektorem Archiwów Państwowych, termin przechowywania oraz sposób przekazania do właściwego archiwum państwowego dokumentów z głosowania i z wyborów, o których mowa w art. 91 i art. 92 ust.7 p. 2 .

Art. 95. (d. art.122)

Państwowa Komisja Wyborcza wydaje posłom zaświadczenia o uzyskanym mandacie poselskim.

Art. 96. (d.art. 123)

Państwowa Komisja Wyborcza przedkłada Marszałkowi Sejmu oraz Sądowi Najwyższemu sprawozdanie z wyborów nie później niż 7 dnia po ogłoszeniu obwieszczenia, o którym mowa w art. 94 ust. 2.

ROZDZIAŁ 12

Ważność wyborów

Art. 97. (d. art.124)

1. Przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi posła może być wniesiony protest z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom lub naruszenia przepisów niniejszej ustawy dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów.
2. Jeżeli podstawę protestu stanowi zarzut popełnienia przestępstwa przeciwko wyborom lub naruszenia przez Państwową Komisję Wyborczą przepisów niniejszej ustawy dotyczących ustalenia wyników głosowania i wyników wyborów, może go wnieść każdy wyborca.
3. Protest przeciwko ważności wyborów w okręgu lub przeciwko wyborowi posła w okręgu wyborczym może wnieść wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania na obszarze danego okręgu wyborczego.
4. Prawo wniesienia protestu przysługuje również pełnomocnikowi komitetu wyborczego.
5. W razie wniesienia protestu przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi posła, do czasu rozstrzygnięcia sprawy w sposób określony w art. 101, do posłów lub posła stosuje się przepisy o obowiązkach i prawach posłów.

Art. 98. (d.art.125)

1. Protest wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego najpóźniej w 7 dniu od daty ogłoszenia wyników wyborów przez Państwową Komisję Wyborczą w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski". Nadanie w tym terminie protestu w polskim urzędzie pocztowym jest równoznaczne z wniesieniem go do Sądu Najwyższego.
2. W odniesieniu do wyborcy przebywającego za granicą lub na polskim statku morskim wymogi wymienione w ust. 1 uważa się za spełnione, jeżeli protest został złożony odpowiednio właściwemu terytorialnie konsulowi lub kapitanowi statku. Wyborca obowiązany jest dołączyć do protestu zawiadomienie o ustanowieniu swojego pełnomocnika zamieszkałego w kraju lub pełnomocnika do doręczeń zamieszkałego w kraju, pod rygorem pozostawienia protestu bez biegu.
3. Wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty.

Art. 99. (d. art.126)

1. Sąd Najwyższy rozpatruje protest w składzie 3 sędziów w postępowaniu nieprocesowym, stosując odpowiednio przepisy Kodeksu postępowania cywilnego, i wydaje opinię w formie postanowienia w sprawie protestu.

2. Opinia powinna zawierać ustalenia co do zasadności zarzutów protestu, a w razie potwierdzenia zasadności zarzutów - ocenę, czy przestępstwo przeciwko wyborom lub naruszenie przepisów niniejszej ustawy mogło mieć wpływ bądź miało wpływ na wynik wyborów.

3. Uczestnikami postępowania są z mocy ustawy wnoszący protest, przewodniczący właściwej komisji wyborczej lub jego zastępca i Prokurator Generalny.

Art. 100. (d. art.127)

1. Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną w myśl art. 98 ust. 2 - 4 lub nie spełniający warunków określonych w art. 97. Niedopuszczalne jest przywrócenie terminu do wniesienia protestu.

2. Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest dotyczący sprawy, co do której w niniejszej ustawie przewiduje się możliwość wniesienia skargi lub odwołania do sądu lub do Państwowej Komisji Wyborczej przed dniem głosowania.

3. Jeżeli w proteście zarzucono popełnienie przestępstwa przeciwko wyborom, Sąd Najwyższy niezwłocznie zawiadamia o tym Prokuratora Generalnego.

Art. 101. (d.art.128)

1. Sąd Najwyższy w składzie całej Izby Administracyjnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie sprawozdania z wyborów przedstawionego przez Państwową Komisję Wyborczą oraz opinii wydanych w wyniku rozpoznania protestów, rozstrzyga o ważności wyborów oraz ważności wyboru posła, przeciwko któremu wniesiono protest. W postępowaniu stosuje się odpowiednio art. 18 i 19 ustawy z dnia 20 września 1984 r. o Sądzie Najwyższym (Dz.U. z 1990 r. Nr 26, poz. 153 i Nr 53, poz. 306 oraz z 1991 r. Nr 83, poz. 371, Nr 100, poz. 443 i Nr 113, poz. 491).

2. Rozstrzygnięcie, o którym mowa w ust. 1, Sąd Najwyższy podejmuje w formie uchwały nie później niż w 90 dniu po dniu wyborów na posiedzeniu z udziałem Prokuratora Generalnego i Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej.

3. Sąd Najwyższy rozstrzygając o nieważności wyborów lub nieważności wyboru posła stwierdza wygaśnięcie mandatów w zakresie unieważnienia oraz postanawia o przeprowadzeniu wyborów ponownych lub o podjęciu niektórych czynności wyborczych, wskazując czynność, od której należy ponowić postępowanie wyborcze.

4. Uchwałę Sądu Najwyższego przedstawia się niezwłocznie Prezydentowi i Marszałkowi Sejmu, a także przesyła Państwowej Komisji Wyborczej oraz ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski".

5. Wygaśnięcie mandatów, o którym mowa w ust. 3, następuje w dniu ogłoszenia uchwały Sądu Najwyższego.

Art. 102. (d. art.129)

1. W razie podjęcia przez Sąd Najwyższy uchwały, o której mowa w art. 101 ust. 3, wybory ponowne lub wskazane czynności wyborcze przeprowadza się w ciągu 3 miesięcy od dnia jej ogłoszenia, na zasadach i w trybie przewidzianych w niniejszej ustawie.

2. Zarządzenie Prezydenta o wyborach ponownych lub podjęciu wskazanych czynności wyborczych podaje się do publicznej wiadomości i ogłasza w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej najpóźniej w 10 dniu od dnia ogłoszenia uchwały Sądu Najwyższego, o której mowa w ust. 1.

3. Przepis art. 5 ust. 2 stosuje się odpowiednio, z tym że terminy wykonania czynności wyborczych mogą być krótsze od przewidzianych w niniejszej ustawie.
4. Głosowanie w wyborach ponownych przeprowadza się wyłącznie na terytorium kraju.
5. Wyniki wyborów ponownych i przeprowadzonych czynności wyborczych Państwowa Komisja Wyborcza podaje w obwieszczeniu, o jakim mowa w art. 94 ust. 2. W obwieszczeniu wymienia się ponadto osoby, które w wyniku wyborów ponownych lub przeprowadzonych czynności wyborczych utraciły mandat, ze wskazaniem numeru okręgu wyborczego.
6. Wygaśnięcie mandatów, o których mowa w ust. 5, następuje w dniu ogłoszenia obwieszczenia Państwowej Komisji Wyborczej w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski".
7. Obwieszczenie, o którym mowa w ust. 5, przesyła się niezwłocznie Marszałkowi Sejmu.

Art. 103. (d. art.130)

W razie podjęcia przez Sąd Najwyższy uchwały o nieważności wyborów i jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", przepis art. 6 stosuje się odpowiednio.

ROZDZIAŁ 13

Wygaśnięcie mandatu posła i uzupełnienie składu Sejmu

Art. 104. (d. art.131)

1. Wygaśnięcie mandatu posła następuje wskutek:
 - 1) odmowy złożenia ślubowania poselskiego,
 - 2) utraty prawa wybieralności,
 - 3) zrzeczenia się mandatu,
 - 4) śmierci,
 - 5) zajmowania przez posła lub powołania go na stanowisko sędziego Trybunału Konstytucyjnego, sędziego Trybunału Stanu, sędziego Sądu Najwyższego, Prezesa Narodowego Banku Polskiego, Rzecznika Praw Obywatelskich, Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, ambasadora oraz wojewody,
 - 6) złożenia niezgodnego z prawdą oświadczenia, o którym mowa w art. 70 pkt 4.
 - 7) odwołania posła przez wyborców jego okręgu, zgodnie z Art. 138.**
2. Wygaśnięcie mandatu posła stwierdza Marszałek Sejmu.
3. Stwierdzenie wygaśnięcia mandatu posła zajmującego w dniu wyborów stanowisko wymienione w ust. 1 pkt 5 następuje, jeżeli niełoży on Marszałkowi Sejmu, w terminie 7 dni od dnia wydania zaświadczenia o wyborze, o którym mowa w art. 95, oświadczenia o złożeniu rezygnacji z zajmowanego stanowiska; wygaśnięcie mandatu posła powołanego w czasie kadencji na stanowisko, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, następuje z dniem powołania.

Art. 105. (d. art.132)

W razie wygaśnięcia mandatu **posła organizowane są w okręgu wyborczym wybory uzupełniające, zgodnie z art. 58 i dalszymi, art.138 i art. 139.**

ROZDZIAŁ 14

Kampania wyborcza

Art. 106. (d. art.133)

Kampania wyborcza rozpoczyna się z dniem ogłoszenia zarządzenia Prezydenta o wyborach i ulega zakończeniu na 24 godziny przed dniem głosowania.

Art. 107. (d. art.134)

Przepisy niniejszej ustawy nie mogą być interpretowane tak, aby naruszały w toku kampanii wyborczej obowiązek środków masowego przekazu do rzetelnego informowania o wydarzeniach i zjawiskach w kraju i za granicą.

Art. 108. (d. art.135)

1. Zgromadzenia wyborców organizowane w celu zbierania podpisów **poparcia dla** kandydatów na posłów oraz zwoływane i odbywane w ramach kampanii wyborczej prowadzonej na rzecz kandydatów na posłów nie podlegają przepisom ustawy z dnia 5 lipca 1990 r. - Prawo o zgromadzeniach (Dz.U. Nr 51, poz. 297).
2. Każdy wyborca może zbierać podpisy popierające zgłoszenia kandydatów na posłów i rozpowszechniać programy wyborcze, agitować na rzecz kandydatów na posłów, a także organizować wiece wyborcze.
3. Podpisy popierające zgłoszenia, o których mowa w ust. 2, można zbierać w miejscu, czasie i w sposób wykluczający stosowanie jakichkolwiek nacisków zmierzających do wymuszenia podpisów.

Art. 109. (d.art.136)

Od 12 dnia przed dniem wyborów aż do zakończenia wyborów zabrania się podawania do wiadomości publicznej wyników przedwyborczych badań (sondaży) opinii publicznej dotyczących przewidywanych zachowań wyborczych i wyników wyborów oraz wyników sondaży wyborczych przeprowadzanych w dniu głosowania.

Art. 110. (d. art.137)

1. Wszelkie plakaty, napisy (hasła) lub ulotki wyborcze, zawierające wyraźne oznaczenia, od kogo pochodzą, bądź stwierdzające, przez kogo są rozplakatowane, podlegają ochronie prawnej.
2. Do umieszczania plakatów wyborczych nie mają zastosowania przepisy art. 63a Kodeksu wykroczeń.

Art. 111. (d. art. 138)

1. Na ścianach budynków i ogrodzeniach można umieszczać plakaty i hasła wyborcze wyłącznie po uzyskaniu zgody właściciela lub zarządcy nieruchomości.
2. Zabrania się umieszczania plakatów i haseł wyborczych na zewnątrz i wewnątrz budynków administracji rządowej i samorządowej oraz sądów, a także na terenie

jednostek wojskowych i oddziałów obrony cywilnej oraz skoszarowanych jednostek policyjnych.

3. Rada gminy może zakazać umieszczania plakatów lub haseł na niektórych budynkach publicznych, a także określonych częściach terenów publicznych z przyczyn związanych z ochroną zabytków bądź środowiska.
4. Przy ustawianiu własnych urządzeń ogłoszeniowych dla celów prowadzenia kampanii wyborczej należy stosować obowiązujące przepisy porządkowe. Przepis art. 110 stosuje się odpowiednio.
5. Plakaty należy umieszczać w taki sposób, aby można je było następnie usunąć bez powodowania szkód.
6. Policja (straż miejska) jest obowiązana usuwać plakaty i hasła, których sposób umieszczenia może zagrażać życiu lub zdrowiu fizycznemu ludzi albo bezpieczeństwu mienia bądź w ruchu drogowym.
7. Plakaty, hasła wyborcze oraz urządzenia ogłoszeniowe ustawione dla celów prowadzenia kampanii wyborczej, właściwe komitety wyborcze obowiązane są usunąć w terminie 30 dni po dniu wyborów.
8. Zarząd gminy postanawia o usunięciu plakatów wyborczych, haseł i urządzeń ogłoszeniowych nie usuniętych przez właściwe komitety wyborcze w terminie, o którym mowa w ust. 7. Koszty ich usunięcia ponoszą właściwe komitety wyborcze.

Art. 112. (d. art.139)

1. Jeżeli plakaty, hasła, ulotki, wypowiedzi albo inne formy propagandy i agitacji zawierają dane i informacje nieprawdziwe, każdy zainteresowany ma prawo wnieść do sądu wojewódzkiego wniosek o:
 - 1) orzeczenie konfiskaty takich materiałów,
 - 2) wydanie zakazu publikowania takich danych i informacji,
 - 3) nakazanie sprostowania informacji,
 - 4) nakazanie przeproszenia pomówionego,
 - 5) nakazanie uczestnikowi wpłacenia kwoty do **2 tys.** zł. na rzecz instytucji charytatywnej,
 - 6) zasądzenie od uczestnika na rzecz wnioskodawcy kwoty do **2 tys.** zł. tytułem odszkodowania.
2. Sąd wojewódzki rozpoznaje wniosek, o którym mowa w ust. 1, w ciągu 24 godzin, w postępowaniu nieprocesowym w składzie trzech sędziów. Sąd może rozpoznać sprawę w wypadku usprawiedliwionej nieobecności wnioskodawcy lub uczestnika postępowania, którzy o terminie rozprawy zostali prawidłowo powiadomieni. Postanowienie, kończące postępowanie w sprawie, sąd niezwłocznie doręcza osobie zainteresowanej, o której mowa w ust. 1, właściwej okręgowej komisji wyborczej i zobowiązanemu do wykonania postanowienia sądu. Na postanowienie sądu wojewódzkiego przysługuje w ciągu 24 godzin zażalenie do sądu apelacyjnego, który jest obowiązany do jego rozpatrzenia w ciągu 24 godzin. Od postanowienia sądu apelacyjnego nie przysługuje środek prawny i podlega ono natychmiastowemu wykonaniu.
3. Dane lub informacje nieprawdziwe odnoszące się do wyborów i związane z kampanią wyborczą, opublikowane w prasie, podlegają sprostowaniu w ciągu 48 godzin.

4. W odniesieniu do sprostowań danych lub informacji opublikowanych w innej prasie niż dziennik sąd wskazuje dziennik, w którym sprostowanie ma być zamieszczone na koszt zobowiązanego w ciągu 48 godzin.
5. W razie odmowy lub nie zamieszczenia sprostowania przez zobowiązanego lub wskazanego w postanowieniu sądu, sąd na wniosek zainteresowanego zarządza opublikowanie sprostowania w trybie egzekucyjnym na koszt zobowiązanego.

Art. 113. (d. art.140)

1. Zabrania się prowadzenia kampanii wyborczej na terenie zakładów pracy lub instytucji publicznych w sposób i w formach zakłócających ich normalne funkcjonowanie.
2. **Kampania wyborcza na terenie jednostek wojskowych i innych jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej oraz w oddziałach obrony cywilnej, a także skoszarowanych jednostek policyjnych, prowadzona jest w zakresie uzgodnionym z dowódcami tych jednostek.**

Art. 114. (d. art.141)

1. **Zakazane jest wykorzystywanie przez kandydata podczas jego kampanii wyborczej korzyści lub możliwości wynikających ze stanowiska piastowanego przez niego w administracji państwowej lub samorządowej.**
2. **Zakazane jest zmuszanie wyborców do podejmowania jakichkolwiek decyzji wyborczych, lub nagradzania ich za nie, zarówno na etapie wyłaniania kandydatów jak podczas głosowania.**
3. **Zabrania się organizowania zgromadzeń, pochodów i manifestacji w dniu wyborów.**

Art. 115. (d. art.142)

1. W okresie od 15 dnia przed dniem wyborów do dnia zakończenia kampanii wyborczej "Telewizja Polska - Spółka Akcyjna" i "Polskie Radio - Spółka Akcyjna", zwane dalej "Telewizją Polską" i "Polskim Radiem", rozpowszechniają nieodpłatnie przygotowane przez komitety wyborcze audycje wyborcze, zgodnie z przepisami niniejszej ustawy.
2. Komitet wyborczy ma prawo do nieodpłatnego rozpowszechniania audycji wyborczych.
3. Łączny czas rozpowszechniania nieodpłatnie audycji wyborczych wynosi **3 min. w Telewizji Polskiej i 6 min. w Polskim Radiu, dla każdego kandydata.**
4. Zarządy spółek, o których mowa w ust. 1, po zasięgnięciu opinii odpowiedniej rady programowej, ustalają:
 - 1) czas przeznaczony na rozpowszechnianie nieodpłatnie audycji wyborczych w każdym z ogólnokrajowych i regionalnych programów,
 - 2) ramowy podział czasu, o którym mowa w pkt 1, w okresie od 15 dnia przed dniem wyborów do dnia zakończenia kampanii wyborczej.
 - 3) Informację o powyższych ustaleniach podaje się do publicznej wiadomości, w formie komunikatu ogłoszonego w dzienniku o zasięgu ogólnokrajowym, najpóźniej w 30 dniu przed dniem wyborów.
4. **O wyborze programu ogólnopolskiego lub regionalnego decyduje pełnomocnik komitetu wyborczego.**

Art. 116. (d. art.143)

Kolejność rozpowszechniania w każdym dniu audycji wyborczych ustalają kierujący redakcjami, o których mowa w ust. 1, w drodze losowania przeprowadzonego w obecności pełnomocników uprawnionych komitetów wyborczych, najpóźniej w 18 dniu przed dniem wyborów.

Art. 117. (d. art.145)

1. Niezależnie od czasu przyznanego na rozpowszechnianie nieodpłatnie audycji wyborczych każdy komitet wyborczy może, wyłącznie w okresie od 15 dnia przed dniem wyborów do dnia zakończenia kampanii wyborczej, odpłatnie rozpowszechniać audycje wyborcze w programach publicznych i niepublicznych nadawców radiowych i telewizyjnych. Łączny czas odpłatnych audycji nie może przekraczać **3 min na kandydata**.
2. Nadawcy nie mogą odmówić rozpowszechniania na zasadach odpłatności audycji wyborczych, o których mowa w ust. 1.
3. Wysokość opłat pobieranych za czas rozpowszechniania audycji wyborczych, o których mowa w ust. 1, nie może przekraczać 50 % stawek cen pobieranych za reklamy i musi być dla wszystkich jednakowa oraz ustalana według cennika obowiązującego w dniu zarządzenia wyborów.
4. Do audycji, o których mowa w ust. 1, stosuje się przepisy o działalności reklamowej w programach telewizji i radiofonii, z zastrzeżeniem ust. 5.
5. Czasu przeznaczonego na rozpowszechnianie odpłatnych audycji wyborczych nie wlicza się do ustalonego odrębnymi przepisami dopuszczalnego wymiaru czasowego reklam.

Art. 118. (d. art. 146)

Od ustaleń, o których mowa w art. 116, pełnomocnikowi komitetu wyborczego przysługuje w ciągu 48 godzin od daty ich wydania, odwołanie do Państwowej Komisji Wyborczej. Od orzeczenia Państwowej Komisji Wyborczej nie przysługuje środek prawny.

Art. 119. (d. art. 147)

Informacje, komunikaty, apele i hasła wyborcze, ogłaszane w prasie (drukowanej lub w telewizji bądź w radiu) na koszt komitetu wyborczego, partii politycznej lub innej organizacji społecznej, popierających listy kandydatów na posłów, a także na koszt samych kandydatów, muszą zawierać wskazanie, przez kogo są opłacane, i spełniać wymagania przewidziane w art. 110 ust. 1.

Art. 120. (d. art.148)

W sprawach związanych z prowadzeniem kampanii wyborczej w programach telewizyjnych i radiowych, które nie są uregulowane przepisami niniejszej ustawy - stosuje się przepisy ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz.U. z 1993 r. Nr 7, poz. 34).

Art. 121. (d. art. 149)

Wykonanie uprawnień wynikających z niniejszej ustawy nie ogranicza możliwości dochodzenia przez osoby pokrzywdzone lub poszkodowane uprawnień na podstawie przepisów innych ustaw - a w szczególności Kodeksu karnego, Kodeksu cywilnego i

Prawa prasowego - wobec osób, których działanie lub zaniechanie działania w toku kampanii wyborczej naruszyło cudze dobra osobiste lub majątkowe.

Rozdział 15

Finansowanie wyborów

Art. 122. (d. art. 150)

1. Wydatki związane z organizacją przygotowań i przeprowadzeniem wyborów są pokrywane z budżetu państwa.
2. Z budżetu państwa pokrywane są wydatki związane z:
 - 1) zadaniami Państwowej Komisji Wyborczej oraz Krajowego Biura Wyborczego przewidzianymi w ustawie,
 - 2) zadaniami komisji wyborczych niższego stopnia oraz zapewnieniem ich obsługi przez wyznaczone do tych celów organy i jednostki organizacyjne,
 - 3) zadaniami wyborczymi naczelnych organów administracji państwowej oraz podległych im urzędów centralnych i jednostek organizacyjnych, a także innych organów państwowych,
 - 4) zadaniami wyborczymi zleconymi gminie,
 - 5) rozpowszechnianiem nieodpłatnie audycji wyborczych komitetów wyborczych w Telewizji Polskiej i Polskim Radiu zgodnie z przepisami art. 115,
 - 6) uprawnieniami komitetów wyborczych do dotacji, zgodnie z przepisami art. 127.
3. Informację o wydatkach, o których mowa w ust. 2, Kierownik Krajowego Biura Wyborczego podaje do publicznej wiadomości w ciągu pięciu miesięcy od dnia wyborów.
4. W budżecie państwa zapewnia się ponadto corocznie środki finansowe na działalność Państwowej Komisji Wyborczej, Krajowego Biura Wyborczego oraz na prowadzenie i aktualizowanie przez wójtów lub burmistrzów (prezydentów miast) stałego rejestru wyborców w gminie.
5. Zasady planowania finansowego wydatków, o których mowa w ust. 2 i ust. 4, oraz ich realizacji określają przepisy budżetowe.

Art. 123. (d. art. 151)

Wydatki ponoszone przez komitety wyborcze w związku z wyborami są pokrywane z ich źródeł własnych.

1. **Komitet wyborczy kandydata tworzy w banku wyznaczonym przez Państwową Komisję Wyborczą konto bankowe swego funduszu wyborczego (konto wyborcze), na którym gromadzone są wszystkie uzyskane kwoty, przeznaczone na wydatki wyborcze komitetu. Numer konta wyborczego pełnomocnik komitetu podaje okręgowej komisji wyborczej przy rejestracji kandydata.**
2. **Maksymalna kwota wydatków wyborczych komitetu wyborczego kandydata nie może przekroczyć dwustukrotnej kwoty wadium wyborczego określonego w art. 52 ust.1 p.7. W przypadku przekroczenia tej kwoty przez komitet wyborczy pośła wybranego w okręgu Państwowa Komisja Wyborcza ogłasza nieważność wyboru i organizuje ponowne wybory w okręgu.**
3. **Wpłaty na konto wyborcze komitetu wyborczego dokonywać mogą wyłącznie obywatele polscy jako osoby fizyczne, w sumarycznej wysokości nie przekraczającej dziesięciokrotnej wysokości wadium wyborczego.** 4. **Na przekazie bankowym ofiarodawca wpisuje cel wpłaty, swoje nazwisko, imię, adres zamieszkania i okazuje dowód osobisty (paszport), z którego numer PESEL (lub nr paszportu) zostaje wpisany do formularza przekazu.**
5. **Usługi bankowe związane z otwarciem konta i z operacjami bankowymi są nieodpłatne**
6. **Bank na żądanie okręgowej komisji wyborczej lub Państwowej Komisji Wyborczej udostępnia im bezzwłocznie listy ofiarodawców i informacje o stanie konta wyborczego kandydatów.**

Art. 124. (d. art. 152)

1. **Komitety wyborcze mogą organizować zbiórki publiczne środków finansowych na cele wyborcze, w trybie i na zasadach określonych w przepisach o zbiórkach publicznych.**

2. **Organizowanie zbiórki publicznej nie wymaga zezwolenia**

Art. 125 (d. art.153)

1. **Komitetom wyborczym nie mogą być przekazywane na cele wyborcze środki finansowe pochodzące:**

1) z budżetu państwa, z wyłączeniem wypadku, o którym mowa w art. 127,

2) od państwowych jednostek organizacyjnych,

3) z budżetu jednostek samorządu terytorialnego, związków komunalnych i innych komunalnych osób prawnych oraz sejmików samorządowych,

4) od przedsiębiorstw państwowych, a także przedsiębiorców z udziałem Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego, związków komunalnych oraz innych komunalnych osób prawnych,

5) od podmiotów korzystających z dotacji Skarbu Państwa,

6) od osób zagranicznych w rozumieniu przepisów prawa dewizowego.

2. **Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do wartości niepieniężnych.**

Art. 126. (d. art.154)

1. **Finansowanie uczestnictwa w wyborach komitetów wyborczych jest jawne.**

2. **Komitet wyborczy, którego kandydat został zarejestrowany, obowiązany jest sporządzić sprawozdanie finansowe o źródłach pozyskanych funduszy, a w szczególności o uzyskanych kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania, a także o poniesionych wydatkach na cele wyborcze.**

3. Państwowa Komisja Wyborcza po porozumieniu z Ministrem Finansów ustala wzór sprawozdania finansowego i szczegółowy zakres zawartych w nim informacji.
4. Sprawozdania finansowe komitety wyborcze podają do publicznej wiadomości w ciągu 3 miesięcy od dnia wyborów w dzienniku o zasięgu ogólnokrajowym. O podaniu sprawozdania do publicznej wiadomości komitet wyborczy zawiadamia na piśmie Państwową Komisję Wyborczą.
5. Pełnomocnicy komitetów wyborczych utworzonych przez wyborców są obowiązani przechowywać dokumenty związane z finansowaniem kampanii wyborczej przez okres 12 miesięcy od dnia wyborów.

Art. 127. (d. art.155)

1. Komitet wyborczy spełniający warunki, o których mowa w art. 126 ust. 2 i 4, ma prawo do dotacji z budżetu państwa **jeśli jego kandydat uzyskał w wyborach nie mniej niż 10% średniej liczby ważnie oddanych głosów przypadających na kandydata w okręgu.**
2. Ogólna kwota dotacji, o której mowa w ust. 1, wynosi 20% sumy wydatków preliminowanych w budżecie państwa w związku z organizacją przygotowań do wyborów i ich przeprowadzeniem
3. Dotację dla komitetu wyborczego, oblicza się w ten sposób, że kwotę dotacji przeznaczoną dla wszystkich komitetów wyborczych, o których mowa w ust. 2 pkt 2, dzieli się przez liczbę **560 i mnoży przez ułamek wyrażający procent głosów uzyskanych przez kandydata tego komitetu, z zastrzeżeniem ust. 1.**
5. Przekazania dotacji, na wskazane przez komitet wyborczy konto bankowe, dokonuje Minister Finansów na podstawie preliminowanych wydatków, o których mowa w ust. 3

Art. 128. (d. art.156)

Pełnomocnik komitetu wyborczego jest obowiązany, w wypadku uzyskania nadwyżki pozyskanych funduszy na cele kampanii wyborczej, z uwzględnieniem dotacji, o której mowa w art. 127 ust. 1, nad poniesionymi wydatkami, nadwyżkę tę przekazać na cel społecznie użyteczny. Informację o tym pełnomocnik podaje do publicznej wiadomości w dzienniku o zasięgu ogólnokrajowym najpóźniej w ciągu 9 miesięcy od dnia wyborów i zawiadamia Państwową Komisję Wyborczą.

ROZDZIAŁ 16

Przepisy szczególne, zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe

Art. 129. (d. art.157)

Kto narusza zakazy określone w **art. 109, art. 113 i art. 114 oraz art. 117** lub umieszcza plakaty i hasła wyborcze bądź ustawia urządzenia ogłoszeniowe z naruszeniem zasad określonych w art. 111, podlega karze grzywny.

Art. 130. (d. art.158)

1. **Pełnomocnik komitetu wyborczego, który nie wykona** obowiązku sporządzenia i opublikowania sprawozdania finansowego, o którym mowa w art. 126, albo podaje w nim

nieprawdziwe dane, **podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.**

2. **Pełnomocnik komitetu wyborczego, który nie przekaze** nadwyżki środków finansowych, o których mowa w art. 128, na cel społecznie użyteczny, **podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.**

Art. 131. (d. art.159)

Do postępowania w sprawach, o których mowa w art. 129, stosuje się przepisy o postępowaniu w sprawach o wykroczenia.

Art. 132. (d. art. 160)

Wszelkie pisma, postępowanie sądowe i administracyjne w sprawach wyborczych są wolne od opłat.

Art. 133. (d. art.161)

1. Ilekroć w ustawie jest mowa o upływie terminu dla wniesienia skargi lub odwołania do sądu albo komisji wyborczej, należy przez to rozumieć dzień złożenia skargi albo odwołania w sądzie lub komisji wyborczej.
2. Jeżeli koniec terminu do wykonania czynności określonej w ustawie przypada na dzień ustawowo wolny od pracy, termin upływa pierwszego roboczego dnia po tym dniu.

Art. 134. (d. art. 162)

1. Państwowa Komisja Wyborcza działająca w dniu wejścia w życie ustawy staje się Państwową Komisją Wyborczą w rozumieniu tej ustawy.
2. Krajowe Biuro Wyborcze i wojewódzkie biura wyborcze działające w dniu wejścia w życie ustawy staje się odpowiednio Krajowym Biurem Wyborczym i wojewódzkimi biurami wyborczymi w rozumieniu tej ustawy.

Art. 135. (d. art. 166)

1. W pierwszych wyborach do Sejmu zarządzonych na podstawie niniejszej ustawy dopuszcza się udział w głosowaniu za granicą obywateli polskich stale tam zamieszkujących, na podstawie dokumentu uprawniającego do wydania polskiego paszportu lub na podstawie innych dokumentów stwierdzających tożsamość tych osób.
2. Minister Spraw Zagranicznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych określi rodzaj dokumentów, o których mowa w ust. 1, a także sposób ich weryfikacji przez konsulów.

Art. 136. (d. art. 167)

Traci moc ustawa z dnia 28 maja 1993. - Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej - z późniejszymi poprawkami.

Art.137. (d. art. 168)

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od jej ogłoszenia.

ROZDZIAŁ 17

Odwołanie i powtórny wybór posła w okręgu wyborczym

Art. 138

1. Grupa co najmniej 10 wyborców okręgu może zorganizować Komitet Odwołania Posła, wybrać Pełnomocnika Komitetu i skierować do Państwowej Komisji Wyborczej prośbę o wydanie zezwolenia na podjęcie zbiórki podpisów pod wnioskiem o odwołanie posła okręgu, wraz z motywacją wniosku.
2. Państwowa Komisja Wyborcza, jeśli wniosek budzi zaufanie swoją powagą i rzetelnością argumentacji, wydaje Pełnomocnikowi Komitetowi zezwolenie na podjęcie akcji zbierania podpisów w okręgu.
3. Arkusze podpisów dołączone do wniosku wyborców popierających odwołanie mają formę taką, jak opisana w Art. 75 ust. 3. Każdy arkusz ma nagłówek wyrażający żądanie odwołania posła.
4. Państwowa Komisja Wyborcza, na pisemne żądanie odwołania posła okręgu wyborczego podpisane przez co najmniej 25% wyborców tego okręgu, po stwierdzeniu prawidłowości podpisów wydaje w ciągu 15 dni zgodę na przeprowadzenie powtórnych wyborów w tym okręgu, powołuje okręgową komisję wyborczą do ich przeprowadzenia i zawiadamia o tym Marszałka Sejmu.
5. Powtórne wybory w okręgu są przeprowadzone w ciągu 60 dni od powołania okręgowej komisji wyborczej, ale nie wcześniej niż po upływie 45 dni, według takich samych zasad co pierwsze wybory, Rozdz. 7 i dalsze.
6. Przewodniczący okręgowej komisji wyborczej bezpośrednio po przeliczeniu głosów ogłasza wynik wyborów w okręgu, zawiadamia o wyniku Państwową Komisję Wyborczą i wręcza wybranemu posłowi kopię protokołu wyborów zaopatrzoną podpisami i pieczęcią komisji.
7. Jeśli w okręgu wybrano innego posła niż dotychczasowy, dotychczasowy poseł traci mandat poselski, a nowo wybrany uzyskuje mandat poselski z chwilą ogłoszenia wyniku wyborów.

Art. 139

1. Odwołanie posła przez wyborców i wybory powtórne w okręgu mogą mieć miejsce tylko raz w czasie kadencji Sejmu.
2. Proces odwołania posła opisany w Art. 138 wolno rozpocząć nie wcześniej niż jeden rok od daty pierwszych wyborów. Zbieranie podpisów pod wnioskiem nie może trwać dłużej niż dwa miesiące od dnia wydania zezwolenia wymienionego w Art.138.2.

Uwaga:

Druk zwykły – przyjęte fragmenty Ustawy z 28 maja 1993 z późniejszymi poprawkami.

Czcionka pogrubiona – tekst proponowany, po uwzględnieniu zastrzeżeń i wniosków członków Zespołu Legislacyjnego Ruchu Obywatelskiego na rzecz Jednomandatowych Okręgów Wyborczych (J.Cykowski, A.Czachor, J.Gieysztor, A.Kamiński, T.Kaźmierski, W.Śliwiński), mec. J.Stefanowicza, red. J.Iranek-Osmeckiego, oraz J.Przystawy i J. Sanockiego.

Opracował Andrzej Czachor
Warszawa, 4 IV 2005

